

Regeldrukreductie: Het Bedrijf Centraal

Resultaten Programma 2021-2023

Maart 2024

Inhoud

Voorwoord	3
Door het CBS veroorzaakte regeldruk	4
Ambities	5
Actualiseren van de visie op waarnemen	5
Enquêtespreiding	6
Referentie GrootboekSchema (RGS)	7
Bedrijven portaal (Mijn CBS)	7
Intensivering van de handhaving	8
Wijzigingen in EU regelgeving implementeren met zo weinig mogelijk lastendrukverhoging	9
Samenwerking met branches en bedrijven	10
Vervolg	11

Voorwoord

Deze rapportage laat zien welke inspanningen het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van 2021 t/m 2023 heeft ondernomen om de regeldruk bij bedrijven zo laag mogelijk te houden. Het gaat hierbij niet alleen om de reductie van de kosten, maar ook om de werkbaarheid voor bedrijven.

Het CBS is verantwoordelijk voor het leveren van betrouwbare statistische informatie over de economie. Het merendeel van het werkprogramma vloeit voort uit verplichtingen op basis van Europese wetgeving. Zo kunnen we een betrouwbaar en gedetailleerd beeld geven van de ontwikkelingen in Nederland. Dit biedt onder andere inzicht op het gebied van de economische groei, inflatie en internationale handel. Om statistieken te kunnen maken is de levering van data door bedrijven noodzakelijk. Hoewel het CBS zoveel mogelijk overheidsregistraties en innovatieve dataverzameling-methoden in zet, blijft het uitvragen van gegevens via enquêtes onmisbaar.

Om voor bedrijven het aanleveren van data zo makkelijk mogelijk te maken, en zo veel mogelijk barrières en hindernissen weg te nemen, heeft het CBS in 2021 een plan gemaakt om de regeldruk zo laag mogelijk te houden. In dat plan zijn zeven ambities verwoord. Het gaat hierbij zowel om de werkbaarheid als de kosten voor de bedrijven. Deze ambities zijn beschreven in het Regeldrukreductieprogramma 2021-2023 'het Bedrijf Centraal'. Om deze ambities te kunnen realiseren, zijn ze in samenhang opgepakt, waarbij de resultaten elkaar onderling versterken.

De resultaten van het programma 2021-2023 worden meegenomen in het vervolgprogramma. Hierbij wordt ook nadrukkelijk gekeken naar de resultaten van het door EZK geïnitieerde MKB-indicatoren onderzoek, waarin per overheidsorganisatie is geïnventariseerd welke verbeteringen mogelijk zijn om de regeldruk te verlagen.

Het reduceren van de regeldruk is geen statisch proces, het blijft aandacht vragen en krijgen. Het CBS blijft zich dan ook inzetten om de regeldruk zo laag mogelijk te houden. Dit wordt toegelicht in het nieuwe Meerjarenprogramma 2024-2028.

Marleen Verbruggen

Hoofddirecteur Economie, Bedrijven en Nationale Rekeningen

Door het CBS veroorzaakte regeldruk

Om de regeldruk te monitoren, berekent het CBS jaarlijks de bruto regeldrukkosten als gevolg van Europees verplichte rapportages van bedrijven aan het CBS. Jaarlijks worden de door het CBS veroorzaakte regeldrukkosten gemeld aan EZK en in de CBS-jaarverslagen gepubliceerd.

In tabel 1 zijn de door het CBS veroorzaakte regeldrukkosten weergegeven die voortvloeien uit de Europees verplichte rapportages. Deze zijn onderverdeeld in vier verschillende clusters, te weten Internationale Handel in Goederen (cluster 1), Jaarstatistieken (cluster 2), Kwartaal / maandstatistieken (cluster 3) en overige statistieken (cluster 4).

In 2022 is een stijging zichtbaar van € 6,7 miljoen. Enerzijds wordt dit veroorzaakt omdat het CBS de meetmethode heeft aangepast (cluster 2 t/m 4), anderzijds omdat het CBS als gevolg van gewijzigde Eurostat verplichtingen (European Business Statistics Regulation) een aantal mutaties in de waarneming van de statistiek Internationale Handel in Goederen heeft moeten doorvoeren, waardoor de populatie en de opgavefrequentie is veranderd (cluster 1). Alle bedrijven zijn nu verplicht om per maand op te geven, waar voorheen een flink aantal bedrijven jaarlijks mocht aangeven. De totaal geschatte regeldrukkosten over 2022 bedragen hierdoor € 33,5 miljoen, (zie tabel 1).

Van 2017 t/m 2021 zijn de regeldrukkosten vrijwel gelijk gebleven. In 2021 bedroegen de totale regeldrukkosten € 26,8 miljoen volgens versie 2 van het Handboek en € 22,4 miljoen volgens versie 1 van het Handboek. Sinds 2021 wordt de methode gebruikt zoals beschreven in versie 2 van het Handboek Meting Regeldrukkosten (EZK, 2023). Vóór 2021 werden de regeldrukkosten berekend volgens versie 1 van het ATR Handboek meting Regeldrukkosten (ATR, 2018). De door het CBS veroorzaakte regeldrukkosten bedragen naar schatting minder dan 0,3 procent van het landelijk totaal aan regeldrukkosten.

Tabel 1 : Bruto Regeldrukkosten in miljoen euro's

Jaar	2017	2018	2019	2020	2021	2021	2022
	Handboek versie 1	Handboek versie 1	Handboek versie 1	Handboek versie 1	Handboek versie 1	Handboek versie 2	Handboek versie 2 inclusief herijking*
Cluster 1 Internationale Handel en Goederen (IHG)	€ 7,6	€ 7,6	€ 7,9	€ 7,8	€ 8,1	€ 9,7	€ 14,4
Cluster 2 Jaarstatistieken	€ 6,8	€ 6,7	€ 6,0	€ 6,0	€ 5,7	€ 6,8	€ 5,64
Cluster 3 Kwartaal/Maand statistieken	€ 1,8	€ 1,6	€ 1,6	€ 1,5	€ 1,5	€ 1,8	€ 2,9
Cluster 4 Overige statistieken	€ 6,5	€ 6,8	€ 7,2	€ 7,0	€ 7,0	€ 8,4	€ 10,5
Totaal	€ 22,6	€ 22,6	€ 22,7	€ 22,3	€ 22,4	€ 26,8	€ 33,5

* Het CBS is voor alle vragenlijsten opnieuw aan het inventariseren en berekenen hoe lang bedrijven gezamenlijk bezig zijn met het voorbereiden en invullen van de vragenlijsten. Deze procesverbetering is inmiddels doorgevoerd voor cluster 2 en 3, en voor 90% van de statistieken uit cluster 4.

Ambities

De zeven ambities zijn als volgt gedefinieerd:

- **Actualiseren van de visie op waarnemen**, met het doel om het aanleveren van gegevens zo makkelijk mogelijk te maken voor bedrijven.
- **Enquêtespreiding**: voorkomen dat individuele bedrijven meer dan proportioneel aan het CBS moeten rapporteren;
- **Referentie GrootboekSchema (RGS)**: tijd besparen bij het aanleveren van gegevens aan het CBS, door gegevens direct vanuit de bedrijfsadministratie te importeren in het enquêteformulier;
- **Een bedrijven portaal (Mijn CBS) bouwen**, zodat bedrijven veilig kunnen inloggen, overzicht hebben wanneer ze welke informatie moeten aanleveren, en toegang krijgen tot een dashboard met informatie voor bedrijven;
- **Intensivering van de handhaving** implementeren;
- **Wijzigingen in Europese regelgeving** implementeren met zo weinig mogelijk lastendrukverhoging;
- **Samenwerking met branches en bedrijven verstevigen**, zodat het CBS zo accuraat mogelijk inzicht heeft in de wijze waarop het CBS het bedrijfsleven kan helpen.

In onderstaande tekst worden de ambities verder toegelicht.

Actualiseren van de visie op waarnemen

Het CBS heeft de visie op waarnemen van bedrijfsstatistieken onder de loep genomen, met het doel de uitvraag zoveel mogelijk aan te sluiten op de werkwijze van bedrijven. De hoop is dat dit het aanleveren van gegevens vergemakkelijkt. Zowel buiten als binnen het CBS hebben het afgelopen decennium grote veranderingen plaatsgevonden die aanleiding geven tot een herbezinning op de wijze waarop het CBS gegevens bij bedrijven uitvraagt.

Resultaten:

De visie op de waarneming van bedrijfsstatistieken is geactualiseerd. Hiervoor zijn onder meer gesprekken gevoerd met de Berichtgeversraad¹⁾. Kern van de nieuwe visie is dat

¹⁾ De Berichtgeversraad vormt een representatieve en brede vertegenwoordiging van het Nederlands bedrijfsleven en bestaat uit brancheorganisaties, accountantsorganisaties en enkele individuele bedrijven. De Berichtgeversraad adviseert het CBS over regeldruk gerelateerde zaken. Het CBS en de Berichtgeversraad overleggen elk kwartaal. Echter ook buiten de formele vergaderingen om wordt de Berichtgeversraad betrokken (bijvoorbeeld meedenken over de praktische uitwerking van beleidsplannen of projectvoorstellen). Hierdoor worden de plannen beter, omdat ze bij de opzet vanuit meerdere perspectieven zijn bekeken. Dit zal uiteindelijk voordelen opleveren voor bedrijven.

administratieve processen en systemen van de bedrijven centraal staan, in plaats van de afzonderlijke statistische processen van het CBS. De visie is gebaseerd op de volgende drie pijlers:

1. Het bedrijf/de instelling staat centraal: dit vereist een nieuwe werkwijze waarin het hele waarneemproces maximaal vanuit het perspectief van het bedrijf ontworpen en uitgevoerd is. De koppeling tussen statistiek en waarneming wordt daarmee anders ingevuld door het CBS.
2. Voorspelbaar: Bedrijven weten waar ze aan toe zijn, dit wil zeggen: wanneer en hoe ze welke gegevens moeten aanleveren.
3. Hergebruik van data: in de toekomst worden data van bedrijven zoveel mogelijk zonder onnodige bemoeienis van het bedrijf automatisch en tijdig opgehaald door het CBS. Daarnaast worden data één keer opgehaald en vervolgens voor meerdere doeleinden gebruikt..

Aan de hand van een Customer Journey is in kaart gebracht welke vervolgacties van belang zijn, als basis voor de verbetertrajecten die lopen onder het nieuwe Meerjarenprogramma van het CBS.

Enquêtespreiding

Het CBS selecteert steekproefsgewijs welke bedrijven aan welke enquêtes worden toegewezen. Dit doen we op basis van bedrijfskenmerken zoals de grootte van het bedrijf. Het CBS streeft naar een gelijkmatige verdeling van enquêtes over bedrijven met gelijke kenmerken. Hoe groter en unieker het bedrijf, hoe groter de kans dat een bedrijf voor een specifieke enquête wordt geselecteerd. De steekproeftrekking gebeurt zo zuinig mogelijk, zodat bedrijven zo min mogelijk worden belast. Doel van de enquêtespreiding is voorkomen dat individuele bedrijven meer dan proportioneel aan het CBS moeten rapporteren.

Resultaten:

In het eerste kwartaal van 2024 telde Nederland 2,3 miljoen bedrijven. Het aantal bedrijven is de afgelopen 10 jaar gestegen, vooral het aantal bedrijven met één werkzame persoon. In het eerste kwartaal van 2024 waren dat bijna 1,9 miljoen bedrijven. Meer dan 2,2 miljoen bedrijven hadden één tot 20 werkzame personen.

Sinds 2021 monitoren we nauwkeurig hoeveel enquêtes elk bedrijf ontvangt en proberen we zoveel mogelijk te voorkomen dat bedrijven onevenredig worden belast. Het CBS heeft besloten om de grens op maximaal 3 enquêtes per 12 maanden te leggen voor bedrijven tot 10 medewerkers en op 4 maximaal per 12 maanden voor bedrijven tot 20 medewerkers. Wordt een bedrijf meer belast, dan wordt bekeken of het alsnog uit de steekproef kan worden verwijderd, zonder dat dit een al te grote negatieve impact op de kwaliteit van de statistieken heeft.

In 2021 waren er 800 bedrijven met minder dan 20 medewerkers die meer enquêtes kregen dan de hierboven genoemde aantallen. Door de uitvoering van dit project is dat aantal gehalveerd.

Referentie GrootboekSchema (RGS)

Doel van dit project is tijd besparen door het eenvoudiger te maken voor bedrijven om gegevens aan te leveren aan het CBS. Dit kan een bedrijf bereiken door de gevraagde gegevens direct in het enquêteformulier van de productiestatistiek te importeren vanuit de basisadministratie. De voorwaarde hierbij is wel dat de financiële administratie van het bedrijf gekoppeld is aan het Referentie GrootboekSchema.

Resultaten:

Sinds 2021 biedt het CBS aan bedrijven de mogelijkheid om via een export-/uploadfunctie gegevens rechtstreeks vanuit de financiële administratie in te lezen in het enquêteformulier van de Productiestatistiek.

Vanaf 2022 zijn de enquêteformulieren met de RGS-functionaliteit voor bedrijven beschikbaar gesteld aan de sectoren horeca, detailhandel, groothandel, het kleinbedrijf van de bouw en accountancy. Daarnaast zijn er op basis van de eerste resultaten en een (gebruikers)evaluatie wijzigingen doorgevoerd om de gebruikerservaring verder te verbeteren.

In 2023 is het gebruik van RGS voor de Productiestatistiek vereenvoudigd. De benodigde gegevens kunnen nu rechtstreeks vanuit de bedrijfsadministratie worden opgehaald. In 2021 en 2022 moest de gebruiker handmatig voor een export en upload zorgen. Daarnaast is in 2023 een verkort enquêteformulier voor de Productiestatistiek ontwikkeld die volledig met RGS kan worden ingevuld. Dit kort formulier is bedoeld voor kleine bedrijven en zal in 2024 voor het eerst worden uitgezet. Het aantal enquêtes dat nu met RGS kan worden ingevuld wordt met deze nieuwe verkorte enquête met 16.000 vergroot, waardoor ruim 40% van de geënquêteerde bedrijven gebruik kan maken van de RGS-functionaliteit.

Bedrijven portaal (Mijn CBS)

Met het bedrijvenportaal 'Mijn CBS' kunnen bedrijven veilig inloggen op een portaal dat speciaal gemaakt is om de aanlevering van gegevens zo eenvoudig mogelijk te maken. Ondernemers hebben zo overzicht wanneer ze welke informatie moeten rapporteren,

en krijgen direct toegang tot een dashboard met informatie over branchegenoten, zodat ze zich kunnen vergelijken met bedrijven in dezelfde branche en kunnen zien wat de ontwikkelingen in hun branche zijn. Daarnaast kunnen bedrijven contact opnemen met het CBS via dit portaal.

Resultaten:

In 2022 is een 'Pilot ready' bedrijven portaal ontwikkeld. Dit portaal bevat de basisfunctionaliteiten: authenticatie, enquêtekalender, dashboard, contact met CBS en inzicht in bedrijfsgegevens.

Op basis van tests is het portaal in 2023 geoptimaliseerd, waarna begin 2024 de eerste versie van een gebruikersvriendelijk bedrijven portaal (Mijn CBS) is gelanceerd. Bedrijven die dit portaal gebruiken kunnen inloggen met zowel de ontvangen inloggegevens uit de brief als met e-Herkenning.

Onder het Regeldrukreductieprogramma 2024-2028 wordt dit omvangrijke project gecontinueerd, en wordt Mijn CBS verder uitgebouwd. Zo wordt het bijvoorbeeld mogelijk om medewerkers van het bedrijf te autoriseren voor specifieke taken, en kunnen bedrijven met meerdere dochterondernemingen inloggen.

Intensivering van de handhaving

Het CBS publiceert relevante en onafhankelijke cijfers over uiteenlopende maatschappelijke onderwerpen. Deze taak is wettelijk vastgelegd. Om hieraan te kunnen voldoen is ook wettelijk vastgelegd dat het CBS moet kunnen beschikken over de benodigde data. Waar mogelijk gebruikt het CBS registraties van andere overheidsinstellingen of andere databronnen. Als deze niet beschikbaar zijn, kan het CBS gegevens direct opvragen bij bedrijven met behulp van enquêteformulieren. Welke gegevens dat zijn en welke bedrijven het betreft is eveneens wettelijk bepaald. Deelname van bedrijven is niet vrijblijvend: ze moeten de gegevens tijdig en volledig aanleveren. Om dit zo optimaal mogelijk te kunnen doen is nieuw handhavingsbeleid ontwikkeld, met als kernwoorden eerlijk en strikt.

Handhaving is geen doel op zich, maar een van de middelen die het CBS inzet om de naleving van de responsverplichting te vergroten. Voor alle opgaveverplichtingen wordt, gegeven de wettelijke invulverplichting, een respons van (nagenoeg) 100% nagestreefd.

Resultaten:

Met de uitvoering van dit project is de handhaving op verplichte enquêtes geïntensiveerd, zijn de brieven aan de bedrijven vernieuwd, en is in samenwerking met de branches over de geïntensiverde handhaving gecommuniceerd naar de bedrijven. Pas als de

communicatie en gegevens-uitvraag niet hebben geleid tot tijdige en volledige respons gaat het CBS over tot handhaving. Vanaf 2024 handhaaft het CBS tot zo'n tachtig procent van de verplichte enquêtes die het CBS-jaarlijks uitvoert. De uitbreiding van de handhaving leidt tot hogere respons, geeft in de toekomst ruimte om steekproeven te verkleinen en zo de uitvraag bij bedrijven te verminderen. Hiermee realiseert het CBS een eerlijkere manier van werken richting de bedrijven die wel altijd aanleveren.

Dit project wordt onder het Regeldrukreductieprogramma 2024-2028 gecontinueerd. Vanaf 2025 worden alle verplichte enquêtes gehandhaafd.

Wijzigingen in EU regelgeving implementeren met zo weinig mogelijk lastendrukverhoging

In 2021 is de European Business Statistics (EBS) Regulation, een nieuwe verordening op bedrijfsstatistieken, in werking getreden. Hiermee wordt geleidelijk een flink aantal wijzigingen doorgevoerd bij een heel pakket aan statistieken. Dit zorgt voor harmonisatie, vereenvoudiging en flexibiliteit van de statistieken binnen de Europese Unie. De wijzigingen leveren bijvoorbeeld meer frequente statistieken op over commerciële dienstverlening, meer financiële informatie over het marktgerichte deel van de gezondheidszorg, het onderwijs en cultuur, recreatie en sport als ook meer details over de invloed van Nederlandse ondernemingen op de economie van andere landen.

Resultaten:

Door de inzet van alternatieve bronnen en slimme technieken hebben wijzigingen in Europese regelgeving tot een beperkte verhoging van de regeldruk geleid. Zonder inzet van deze technieken was de regeldruk ca. 10% hoger geweest.

De grootste winst is behaald bij de korte termijn omzet-statistiek. Om deze statistiek van kwartaal naar maand te kunnen versnellen, maakt het CBS gebruik van nowcasting: met behulp van geavanceerde statistische technieken, BTW-gegevens en een beperkte steekproef op maandbasis kan het CBS toch nauwkeurige maandcijfers leveren. Hiermee voorkomt het CBS dat op maandbasis een grote steekproef moet worden getrokken wat zou leiden tot een flinke stijging van de regeldruk.

Voor de statistiek Internationale Handel in Goederen geldt een inputverplichting. Dat houdt in dat de Europese Unie voorschrijft hoe de dataverzameling dient plaats te vinden. Hierdoor waren er voor deze statistiek weinig mogelijkheden om de stijging in lasten te beperken.

Samenwerking met branches en bedrijven

Om inzicht te hebben in hoe het CBS het bedrijfsleven zo goed mogelijk kan helpen, is nauwe samenwerking met branches en bedrijven nodig. Die samenwerking bestaat uit **meten, communiceren en afstemmen**.

- **Meten** bestaat uit de monitoring van regeldruk en de klachtenrapportage;
- **Communiceren en afstemmen** richt zich op beter en directer betrekken van het bedrijfsleven bij het realiseren van de ambities om de regeldruk te verlagen. Belangrijk hierbij is de samenwerking met de Brancheorganisaties en EZK, maar ook het onderhouden van contacten met individuele bedrijven, alle interne communicatie en corporate communicatie.

Al deze aspecten hebben tot doel dat het CBS het aanleveren van data zoveel mogelijk vergemakkelijkt.

Resultaten:

Vanuit de samenwerking met branches en bedrijven zijn tussen 2021 en 2023 een aantal verbeteringen doorgevoerd. De belangrijkste zijn:

- Het overleg met de Berichtgeversraad is geïntensiveerd naar vier keer per jaar (was twee keer per jaar)
- Voor individuele bedrijven heeft het CBS samen met branches een [dashboard voor bedrijven](#) ontwikkeld. In dit dashboard kunnen bedrijven voor hun sector relevante cijfers terugvinden: bijvoorbeeld het aantal vacatures per regio, het aantal vestigingen per regio, het aantal starters en het aantal opheffingen, kosten per VTE, en toekomstige verwachtingen voor de omzet, de personeelssterkte en investeringen. Dit dashboard is beschikbaar via de CBS website, en wordt ook ontsloten via het bedrijvenportaal 'Mijn CBS'.
- Met de Kamer van Koophandel is een samenwerkingstraject gestart om een informatiepakket voor startende ondernemers te ontwikkelen.
- Jaarlijks wordt de regeldruk gemeten. De onkosten voor bedrijven om de benodigde gegevens aan het CBS te leveren bedragen, ondanks een gestegen vraag vanuit de Europese Unie, nog steeds minder dan 0,2 % van het landelijk totaal aan regeldrukkosten. Dit neemt echter niet weg dat de gebruikersvriendelijkheid van de enquêtes nog verder verbeterd kan worden. Om dit te kunnen realiseren is het CBS een onderzoek gestart naar het meten van de beleefde regeldruk. Ook dit onderdeel wordt gecontinueerd in het volgende Regeldrukreductieprogramma.
- Tenslotte is het CBS een 'userlab' bedrijven gestart om de werkbaarheid voor bedrijven te verbeteren. Aan de bedrijven wordt gevraagd of we hen mogen benaderen om nieuwe producten te testen en/of feedback te geven op bestaande zaken om de werkwijze van het CBS beter af te stemmen op de werkwijze van het bedrijfsleven. Hierbij is het bedrijf altijd vrij om nee te zeggen. We hopen dat de geworven bedrijven 1 of 2 keer per jaar meedoen. Aanmelding kan nog steeds via userlab@cbs.nl. Op deze manier hopen we continu met het bedrijfsleven in gesprek te blijven.

Vervolg

Het CBS blijft zich inzetten om de regeldruk voor bedrijven zo laag mogelijk te houden, zowel qua werkbaarheid van de regels als de kosten voor bedrijven. Een aantal van de eerder genoemde ambities zullen de komende jaren worden gecontinueerd, zoals blijvende aandacht voor lastendrukvermindering van MKB-ers, het terugleveren van relevante statistische informatie aan bedrijven, de doorontwikkeling van het bedrijvenportaal en het zoveel mogelijk geautomatiseerd gegevens ophalen uit bedrijfsadministraties, en we gaan ook nieuwe activiteiten oppakken om het aanleveren van gegevens verder te vergemakkelijken voor bedrijven.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70

Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice